

6. Кодекс законів про працю України: Закон № 322-VIII від 10.12.71 ВВР, 1971, додаток до № 50, ст. 375 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n951>

7. Директива Ради 2000/78/ЄС від 27 листопада 2000 року про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-00#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-16>

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ СІМ'ЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дудка Ірина Ігорівна

студентка III курсу

*Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям є одним із ключових механізмів соціального захисту, спрямованого на підтримку найуразливіших верств населення. В умовах війни значення цієї допомоги зростає багаторазово, оскільки збройний конфлікт спричиняє зростання рівня бідності, втрату джерел доходу, погіршення життєвих умов і посилення соціальної напруги. Система соціальної допомоги стикається з новими викликами, які потребують швидких та ефективних рішень. У цій роботі розглядаються основні аспекти порядку надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, акцентуючи увагу на специфіці цього процесу в умовах війни, а також на заходах, які вживаються для забезпечення його безперервності та доступності.

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми надається згідно з положеннями Закону «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [1], а також Постанови Кабінету Міністрів від 24 лютого 2003 р. № 250, яка затверджує порядок її призначення і виплати [2]. Ці нормативно-правові акти спрямовані на забезпечення реалізації конституційного права громадян на соціальний захист і гарантують рівень життя, що не нижчий за прожитковий мінімум, через надання грошової допомоги.

Малозабезпечена сім'я визначається як така, що має середньомісячний сукупний дохід, нижчий за встановлений прожитковий мінімум, через об'єктивні або незалежні від неї обставини. Право на отримання допомоги залежить не лише від рівня доходів, але й від майнового стану, зайнятості працездатних членів родини та інших факторів. З метою сприяння економічній незалежності малозабезпечених сімей передбачено надання одноразової безвідсоткової поворотної фінансової допомоги для започаткування підприємницької діяльності непрацюючим працездатним особам із таких сімей.

З метою забезпечення доступу до соціальних виплат у всіх регіонах, включаючи тимчасово окуповані території та зони активних бойових дій, Кабінет Міністрів адаптував механізми отримання допомоги. Зміни були закріплені в Постановах від 07 березня 2022 р. № 214 «Про деякі питання надання державної соціальної допомоги на період введення воєнного стану» [3] та від 20 березня 2022 р. № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» [4].

Перелік виплат, на які вплинули внесені зміни, включає допомогу малозабезпеченим сім'ям; допомогу самотніми матерями; виплати на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням; допомогу на дітей із важкими захворюваннями, які потребують паліативної допомоги, трансплантації органів чи мають інші критичні медичні стани; щомісячну грошову допомогу особам, які проживають разом із людьми з інвалідністю I або II групи внаслідок психічного розладу; виплати дітям, чий батьки не виконують аліментні зобов'язання або місце їхнього проживання невідоме; адресну допомогу для покриття витрат на проживання внутрішньо переміщених осіб; тимчасову соціальну допомогу непрацюючим особам, які досягли пенсійного віку, але не набули права на пенсію.

Зміни передбачають, що виплата державної соціальної допомоги не припиняється, навіть якщо строк перегляду допомоги пропущено. На період воєнного стану та один місяць після його завершення громадяни продовжують отримувати допомогу з місяця звернення. Виплати надаються за весь місяць незалежно від дати подачі заяви чи припинення дії воєнного стану [3].

Допомога сім'ям із низьким рівнем доходу призначається на півроку, після чого вони зобов'язані повторно підтвердити право на її отримання. Розмір такої допомоги визначається як різниця між прожитковим мінімумом для сім'ї та її середнім місячним доходом. До моменту стабілізації економічної ситуації в Україні допомога розраховується з урахуванням рівня забезпечення прожиткового мінімуму, що залежить від фінансових можливостей державного бюджету і затверджується разом із законом про бюджет на відповідний рік [5].

Для осіб, які проживають у гірських населених пунктах, прожитковий мінімум збільшується на 20%. Максимальний розмір допомоги не перевищує встановлений прожитковий мінімум для сім'ї, за винятком випадків, визначених статтею 5 Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [2]. У разі невикористання родиною можливостей для отримання додаткового доходу розмір допомоги може бути скорочений до 50%.

На сучасному етапі система підтримки малозабезпечених сімей вимагає вдосконалення. Серед ключових проблем: нижчий рівень допомоги для родин із меншою кількістю дітей порівняно з багатодітними сім'ями; складна процедура розрахунку допомоги; недостатній обсяг виплат для забезпечення потреб родин; недостатня інформованість населення щодо можливостей отримання допомоги; потреба в кодифікації та оновленні законодавства для спрощення регулювання цієї сфери.

Для вдосконалення соціальних послуг та їх переведення в онлайн-формат уряд ухвалив рішення впровадити Єдину інформаційну систему соціальної сфери (ЄІССС), розроблену Міністерством соціальної політики. Ця система дозволяє централізовано накопичувати, зберігати та обробляти інформацію про соціальні виплати, замінюючи понад 15 застарілих систем [6]. Надалі це сприятиме запровадженню універсальної соціальної допомоги, яка буде простішою в адмініструванні та соціально справедливою.

На думку Л.М. Сіньової, Україні необхідно комплексно реформувати систему соціальної допомоги, щоб створити якісно новий рівень соціального забезпечення, який відповідає стандартам ЄС [7].

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям в умовах війни є важливим інструментом забезпечення соціальної стабільності та підтримки найбільш вразливих категорій населення. У цей непростий час уряд та інші державні органи адаптують механізми соціального захисту до нових реалій, забезпечуючи доступність допомоги навіть у зонах бойових дій та для внутрішньо переміщених осіб. Важливими завданнями залишаються підвищення ефективності системи, зменшення бюрократичних бар'єрів і збільшення обсягів фінансування. Забезпечення гідного рівня соціального захисту в умовах війни є не лише питанням державної політики, а й моральним обов'язком суспільства перед тими, хто потребує підтримки найбільше.

Література:

1. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: Постанова Кабінету Міністрів країни від 24 лютого 2003 р. № 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2024).

2. Про державну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 року № 1768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> (дата звернення 14.12.2024)

3. Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період введення воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 року № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2024)

4. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів країни від 22.03.2022 року № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 14.12.2024)

5. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 2 грудня 2021 року : URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text> (дата звернення 14.12.2024)

6. Костянтин Кошеленка. Цифровізація соціальної сфери. Чому це важливо навіть під час війни? 20 вересня 2022. URL: https://lb.ua/blog/kostjantyn_koshelenko/530007_tsifrovizatsiya_sotsialnoi_sferi_chomu.html

7. Сіньова Л. М. Проблеми законодавчого забезпечення соціальних допомог в умовах євроінтеграції України. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjBtcO11MT6AhXmxIsKHQYsDMcQFnoECAgQAQ&url=https%3A%2F%2Fsoclaw.com.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fview%2F136%2F112&usq=AOvVaw0GUDvub4l5UQf9dakqpTkR>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-17>

СТАН ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Зубченко Аделіна Русланівна

студентка магістратури факультету морського права

Науковий керівник: Дотдар Руслана Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри морського та господарського права

Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

Права людини безумовно є основною цінністю суспільства. Їх утвердження, забезпечення та охорона є обов'язком кожної держави і наша країна не є виключенням. Україна як демократична, правова